Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul
Website -www.bhimanyas.org Email-sakbedpatas@gmail.com Mob.No - 9890280232

3.2.1 Average number of research papers / articles per teacher published in Journals notified on UGC website during the last five years:-

Year	Title of paper	Name of the author/s	Name of journal	Year of publication	ISBN/ISSN number
2017-2018	"शिवकालीन व पेशवेकालीन चलन व्यवस्था"	Vijay Anand Jadhav Asst.Prof.	Vidhyavarta	2018	ISSN-2319-9318
2020-2021	उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता ११ वी च्या विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी लघूपट या उपक्रमाची परिमकारकतेचा अभ्यासणे	Baburao Rajaram Kamble Asst Prof.	International Multidisciplinary e - Journal	2020	ISSN-2277-4262
	प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी सद्यस्थितीचा अभ्यास	Asst Prof.Baburao Rajaram Kamble	International Multidisciplinary e - Journal	2020	ISSN-2277-4262
	"सृजनशील उपक्रमातून विद्यार्थ्यांमधील श्रमप्रतिष्ठा मूल्याचा विकास "	Asst Prof.Vaishali Dinesh Moon	Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies	2020	ISSN-2278-8808
	"बी एड प्रशिक्षणार्थींची मराठी भाषेतील सृजनशीलता वृद्धिगत करण्यासाठी विकसन कार्यक्रमाची निर्मिती व त्याच्या परिमकारकतेचा अभ्यास "	Asst Prof.Vaishali Dinesh Moon	Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies	2020	ISSN-2278-8808
	उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता ११ वी च्या विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी लघूपट या उपक्रमाची परिमकारकतेचा अभ्यासणे	Dr.Nilima Narayan Tikhe	International Multidisciplinary e - Journal	2020	ISSN-2277-4262
	International conference on connecting beyond classroom employability skills for gloabal teacher education	Dr.Nilima Narayan Tikhe	International Journal of Education & Humanities	2020	ISSN-2229-5755
	CRITICAL OF SPEECHES OF MAULANA ABDUL KALAM AZAD IN THE LIGHT OF HUMAN VALUES BY USING ODL	Dr.Nilima Narayan Tikhe	Procedding OF THE NATIONAL CONFERENCE OF VALUE EDUCATION THROUGH OPEN AND DISTANCE LEARNING(ODL)	2020	ISSN-0973-9483
	प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी सद्यस्थितीचा अभ्यास	Dr.Nilima Narayan Tikhe	International Multidisciplinary e - Journal	2020	ISSN-2277-4262
2021-2022	"स्त्री शिक्षण पद्धतीतील बदल"	Dr.Nilima Narayan Tikhe	Ajanta Prakashan	2022	ISSN-2277-5730
	"बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम २००९ संदर्भात पुणे शहरातील मराठी माध्यमाच्या शाळांनी केलेल्या अंमलबजावणीचा अभ्यास"	Dr.Nilima Narayan Tikhe	An Internationl Peer ReviewedScholarly Research Journal for Humanity Sciences & English Language	2022	ISSN-2348-3083

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,

Subhashanna Kul College of Education

Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219

Savitribai Phule Pune University Pune

ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005

President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No -** 9890280232

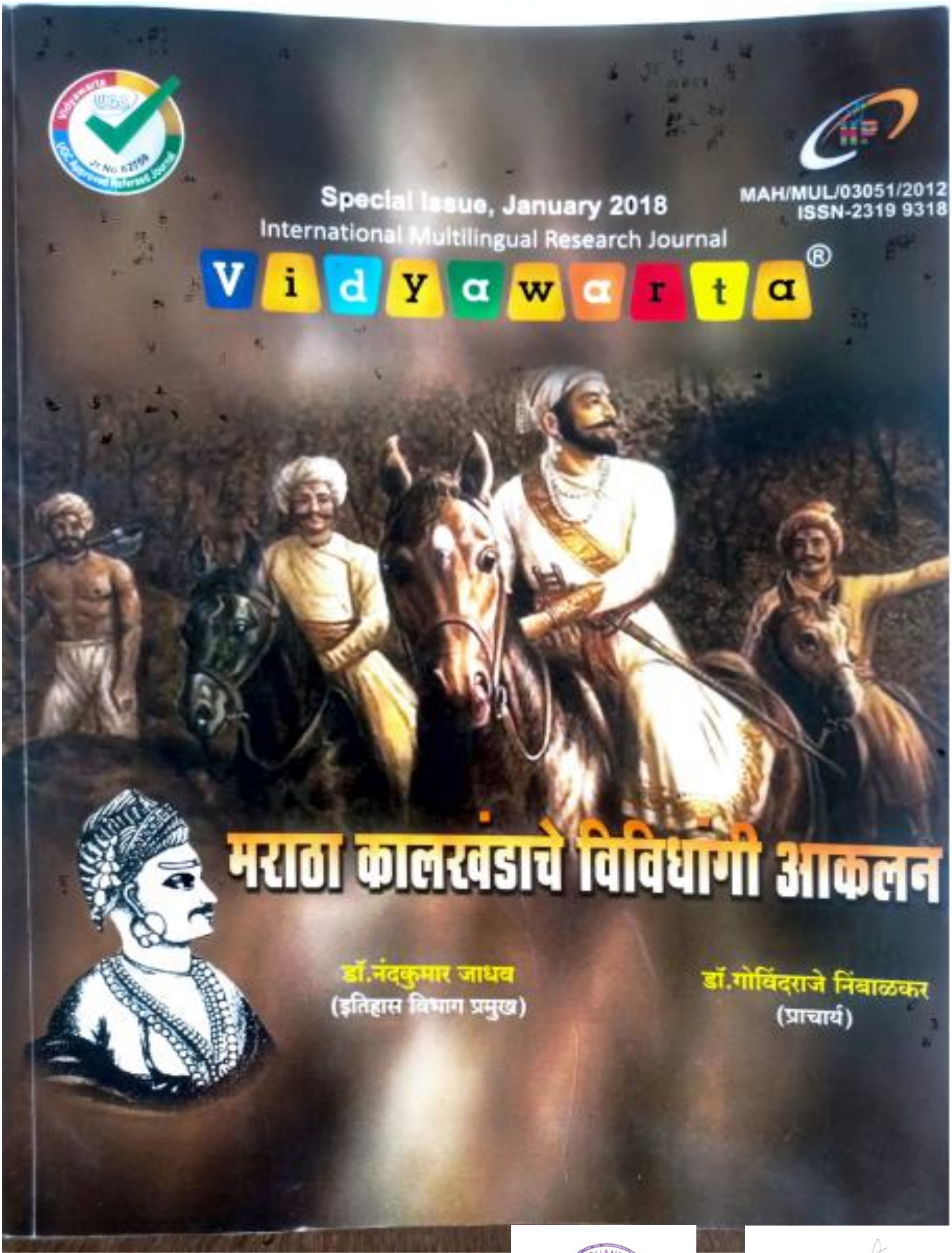

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND,DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No -** 9890280232

13) 'स्थानिक इतिहास लेखनाच्या संदर्भात मराठेकालीन कल्लेपत्नार (पुरन्दरे) योगदान!'
प्रा. वाईकर शोभा बबन, केडगाव ||48

14) पेशवेपुर्वकालिन स्त्रीजीवनाचा अभ्यास
प्रा.विकास मुकुंद देशमुख. जि.—पुणे ||50

15) शिवकालीन मराठीभाषेचे स्वरूप
प्रा.गुजर अनुराधा वसंत,जि.पुणे ||55

16) "शिवछत्रपतींची केंद्रिय प्रशासन व्यवस्था"
प्रा. डॉ. मनिषा माणिकराव जङ्गदाळे (कुरूमकर) ,जि. अहमदनगर. ||57

17) शिव कालीन हिन्दू-मुस्लिम संबंध
डॉ.नानासाहेब जावळे जि. पुणे.महाराष्ट्र ||59

18) 'छत्रपतिकालीन प्रजेचे आर्थिक जीवन'
प्रा. डॉ. रघुराज एम.कुरूमकर, जि. अहमदनगर. ||61

19) शिवकालीन व्यापार
प्रा. मोकाटे नाथा रामभाऊ ,जि. पुणे. ||64

20) सावंतवाडी संस्थानच्या राणी दुर्गाबाई इ.स. १८१२–१८१९
प्रा.पवार.व्ही.एम.,सायखेडा. ||67

21) शिवाजी महाराजांची प्रशासन व्यवस्था व पेशवे कालखंडातील प्रशासनातील ...
श्री.शरद सुकदेव शेळके.,जि.पुणे. ||69

22) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे, धार्मिक धोरण
प्रकाश बुवाजी पांढरमिसे,पुणे. ||71

23) शिवकालीन व पेशवेकालीन चलन व्यवस्था
प्रा.जाधव विजय आनंद,पाटस ||73

24) मराठाकालीन ग्रामव्यवस्थेची रचना
डॉ. मीना चंद्रभान साळे , अहमदनगर. ||75

https://sites.google.com/site/vidyawartajournal | http://www.vidyawarta.blogspot.com

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul
Website -www.bhimanyas.org Email-sakbedpatas@gmail.com Mob.No - 9890280232

RafiqZakaria (2002) communal Ragein secular India Popular Publication, ISBN 987-81-7991-010-2]

५.महाजन टी. टी. -शिव छत्रपतींची न्यायनिती, ... मान्यता प्रकाशन ,पुणे.१९९९, पृष्ठ क -३५

६.आठवले सदाशिव - शिवाजी आणि शिवयुग, ... पब्लिशिंग हाउस ,पुणे.१९९२, पृष्ठ क -१४६

७.दै.लोकसत्ता ,मुंबई,दि.१३ डिसें.२०१२.पृष्ठ क -३

८.http://en.wikipedia.org/wiki/shivaji

९.सरदेसाई गो.स.-मराठ्यांचा नवीन इतिहास, ... अगरवाल अॅन्ड कंपनी प्रा.लि.१९६३, पृष्ठ क -२६३

□□□

23

शिवकालीन व पेशवेकालीन चलन व्यवस्था

प्रा.जाधव विजय आनंद
सुभाष अण्णा कुल शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय,पाटस

प्रस्तावना :

भारताच्या इतिहासाच्या महत्वाचे प्रमुख असे तीन कालखंड पडतात. प्राचीन,मध्ययुगीन व आधुनिक यातील मध्ययुगीन कालखंडात सुलतानशाही व मुघलशाही कालखंडा प्रमाणेच महाराष्ट्रातील शिवकाल व पेशवेकाल महत्याचे आहेत. शिवाजी महाराजांनी कोकण व देशावरील सह्याद्री लगतच्या भागात आपले राज्य स्थापन केले. याराज्याचे ऐतिहासिक महत्व संख्यात्मक नसून गुणात्मक आहे. मराठा कालखंडाचे आकलन करण्यासाठी वेगवेगळ्या अंगांनी विचार करावा लागतो त्यातील एक अंग म्हणजे मराठ्यांची चलन व्यवस्था होय.

उद्दिष्टे :

१ शिवकालीनचलनव्यवस्थेचाअभ्यास
२ पेशवेकालीनचलनव्यवस्थेचाअभ्यास

१ शिवकालीनचलनव्यवस्था :

महाराष्ट्रातील शिवाजींच्या कालखंडातील नाणी आणि नंतरच्या पेशवेकालीन नाणी ही अधिकतर महाराष्ट्राबाहेरील टांकसाळीत पाडलेल्या नाण्यांपैकी होती.फार कमी प्रकारची नाणी महाराष्ट्रात पाडलेली होती. आपल्या वादळी धामधुमीच्या काळात शिवाजी महाराजांना नाण्यासारख्या गोष्टीला देण्या इतका वेळच नव्हता. तरी सुदधा विशेषतः १६७४ मध्ये राज्याभिषेक करून झाल्यानंतर स्वतःची नाणी पाडलेली आढळतात.यावेळीशिवराई होन या नावाचे सोन्याचे नाणे सुरू केले ते ४२.१२ ग्रेन वजनाचेहोते.त्याच्या मुख्य बाजुस श्रीराजाशिव असे शब्द छापलेले होते आणि मागील बाजुस छत्रपती असे छापलेलेहोते. इतर नाण्यांसाठी बिनसरकारी खाजगी व्यक्तींना नाणी पाडण्याचे परवाने दिलेले होते.त्याचा परिणाम म्हणून महाराष्ट्रात वेगवेगळ्या प्रकारच्या नाण्यांची सरमिसळ झालेली दिसते. शिवाजी महाराजांनी

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION MADHUKARNAGAR PATAS TAL DAUND DIST PUNE
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND,DIST.PUNE

MAH MUL/03051/2012 ISSN: 2319 9318 UGC Approved Jr.No.62759 | Vidyawarta® | Special Issue January 2018 | 074

आपल्या नाण्यासाठी मुळ प्रमाण भुत नाणे म्हणून विजयनगरच्या होन नाण्याचा स्वीकार केला. शिवाजी महाराजांच्या कालखंडातील नाण्याबद्दलचे उल्लेख असलेले मराठी भाषेतील कागदपत्र फार दुर्मीळ असलेले आढळते. सभासदाची बखर व चित्रगुप्ताची बखर या दोन प्रमुख मुळग्रंथातील उल्लेखा वरून समजते की,शिवाजी महाराजांच्या खजिन्यात २६ प्रकारची होन नाणी होती. शिवराई होन,देवराई होन,अच्युतराई होन,रामचंद्रराई होन, कावेरी पाक होन, गुती होन, सतलामी होन,धारवाडी होन, आदवाणी होन, ताडपत्री होन, निशाणी होन, सनगरी होन, गडमल होन, ऐलोरी होन, शिलागोटी होन, पादशाही होन, इब्राहीमी होन,पुतळी होन,गंबर आणि मोहर यापैकी शिवराई होन वगळता बाकी सर्व प्रकारची होन नाणी महाराष्ट्राबाहेरून आलेली होती. यामुळे त्यास मराठा नाणी अशी फारशी नाहीतच. वरील प्रकारापैकी देवराई, अच्युतराई वरामचंद्रराई होन हे विजयनगरचे राजे अनुक्रमे देवराय,अच्युतरायव रामदेवराय यांनी चलनात आणलेले होते.

तत्कालीन इंग्रज,डच व पोर्तुगीज लेखकांनी केलेल्या उल्लेखांमध्ये होन अथवा पॅगोडा नाण्याबद्दल इतर नावे ही आढळतात. हे सर्व परकीय व्यापा यांनी राज्यकर्त्यांच्या परवानगीने आपण स्वतः स्वताःच्या टांकसाळीत पाडून घेत असत. ही नाणी घडणावळीतील सफाईदारमुळे,सुबकतेमुळे व काही वेळा त्यांच्यावरिल विशिष्ट खुणांमुळे वेगळी म्हणून ओळखली जात असत. उदा. अशमोला, सनगरी, टिपकी, धेंगुरला.

शिवाजी महाराजांनी चांदीची नाणी जवळजवळ पाडलेलीच नव्हती. त्यांच्या काळातील चलनात असलेली चांदीची नाणी बहुतांशी त्याच्या राज्याबाहेरून आलेली असत. उदा. अब्बाशी,लारी,रियाल,अशरफी,महमुदी आणि रुपया ही नाणी चलनात होती.

शिवाजींच्या काळात राज्यव्यवहार कोशया ग्रंथात म्हटल्या प्रमाणे वराह अथवा होन या नाण्यांची लहान नाणी म्हणजेच प्रताप, दरब, चवल आणि दुवल ही होती. शिवाजींची ताब्यांची नाणी विपुलतेने आढळून येतात. तांब्याचेप्रमाण भुत नाणे म्हणजे टका हे होते. त्याचे लहान किंमतीचे भाग १क८, १क१६, १क४८ असे होते. व त्यांना शिवराई, त्रिरूका आणि रूका अशी नावे अनुक्रमे होती. एकहोनयुसार ४० टकांचा मिळूनअसत ४८ रूपयांचा एक टका असे.

२ पेशवेकालीन चलन व्यवस्था :

पेशवेकाळात शिवाजी महाराजांनी सुरू केलेले चलनाचे परिणाम होन याचा त्याग करण्यात येवून प्रमाणभूत नाणेम्हणून त्या जागी रुपया या नाण्याची निवड झाली. समकालीन उल्लेखावरून महाराष्ट्रात त्याकाळी चलनात आलेली पण इतर टाकसाळीतपाडलेलेच इतर राज्यांनी प्रचलीत केलेल्या नाण्यांचा मोठ्यासंख्येचा अंदाज येतो. अशा नाण्यामध्ये रहिमतपुरी, मलकापुरी, चांदवड,चिंचवड,सुरती, इंग्लीश बागलकोटी, महमंदशाही, जुन्यापंचमल,जुनी औरंगाबादी, अहमदाबादी,नागपुरी, अजमेरी,नवीगंजकोट, आरकाट,मल्हारशाही, हलीसिक्का, मारोळी,त्रिशुळी,गजापुरी,जाहुसिका,चाईसिका, पुणे चलन अशा प्रकारची नाणी चलनात होती. यापैकी फारच थोडी नाणी पेशव्यांनी पाडली. चलनातील काही नाणी सरकारी चलन म्हणून जाहीर केली. व सरकारी देणी फक्त त्या नाण्यांच्या रुपानेच स्वीकारली जात. पेशव्यांनी आपल्या धारवाड नाशिक व चांदवड यासारख्या टाकसाळींना त्यांच्या नमुन्या प्रमाणे नाणी पाडण्यासाठी हुकूम दिलेले असत.

पेशवेकाळातील चांदीच्या रूपयाचे प्रमाणित वजन १८० ग्रेन म्हणजे ११ मासे २ गुंजा एवढे असे. मालवडी रूपयाचे नाणे २७१.३ ग्रेन वजनाचे होते. पेशवेकाळामध्ये खाजगी व्यक्तींना नाणी पाडण्याचा अधिकार देण्यात आला. तसेच ९०० पेक्षा जास्त नाणी चलनात होती. पेशवेकाळात नाण्यांची प्रमाण तापाळली गेली नाही. ही नाणी खडबडीत होती. एकाच प्रकारच्या नाण्यात आकार, वजन, शुध्दता यामध्ये सुदधा बदल होता.

समारोप :

एकदंरीत असे म्हणता येईल की,शिवाजी महाराजांनी तसेच पेशव्यांनी फार कमी नाणी टाकसाळीत पाडली. इतर नाणी बाहेरच्या राज्यात पाडलेली होती. यामुळे बाजारामध्ये नाण्यांचे सरमिसळ झालेले दिसते. पेशवेकालीन नाण्यांचा इतिहास म्हणजे एकदंरीत नाणे पध्दतीचा हासाचा इतिहास होय असे जरी असले तरी शिवकाळ व पेशवेकाळामध्ये तत्कालीन नाण्यांनी आर्थिक व्यवहारामध्ये महत्त्वाची भुमिका बजावलेली होती.

संदर्भ :

१ चिटणीसकृ.ना..,चलनव पेढी व्यवहारभाग ४, पुणे, १९८५.
२ दिक्षितराजा,प्राचीन आणि मध्ययुगीन भारताचा इतिहास, निराली प्रकाशन पुणे. आवृत्ती १० वी २००५.
३ कोटेकर शांता, इतिहास तंत्र आणि तत्वज्ञान,साईनाथ प्रकाशन,नागपुर पुणे.
४ सतीशचंद्र,मध्ययुगीन भारत,केसागर प्रकाशन,पुणे २००८.

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul
Website -www.bhimanyas.org Email-sakbedpatas@gmail.com Mob.No - 9890280232

ISSN : 2277 - 4262
Scientific Journal IF:5.744
INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY E-JOURNAL
An International Peer Reviewed, Refereed Journal

उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी लघुपट या उपक्रमाची परिणामकारकता अभ्यासणे.

श्री. बाबुराव राजाराम कांबळे
सौ. निर्मलाताई थोपटे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय
व संशोधन केंद्र, भोर, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
मार्गदर्शक
प्रा. डॉ. सौ. नीलिमा तिरवे
सुभाषअण्णा कुल शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पाटस
सावित्रीबाई फुले पुणे, विद्यापीठ पुणे.

प्रस्तावना :

शाळा, महाविद्यालयामध्ये क्रुरपणा विध्वंसवृत्ती, अमानुष मारहाण, आत्मघाती हमला, आत्मक्लेश, एकतर्फी प्रेमातून हत्या इत्यादी समाजस्वास्थ्य विघातक विघातक वृत्ती विद्यार्थ्यांमध्ये वाढू लागल्या आहे. त्यासाठी संशोधकाने एक संशोधन पर उपक्रम करण्याचे ठरविले दृ फलटण तालुक्यातील उच्च माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांची निवड करुन हा उपक्रम राबवून त्याचा अहवाल म्हणून हा लेख लिहीत आहे.

संशोधनाचे उद्‌दिष्ट :

उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनाच्या लघुपट या उपक्रमाची परिणामकारकता उभ्यासणे.

संशोधनाची पद्धत :

या संशोधन लेखासाठी हे लहान स्वरुपावर जे संशोधन हाती घेतले आहे त्याची पद्धत प्रायोगिक आहे.

संशोधन जनसंख्या :

फलटण तालुक्यातील उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता अकरावी चे सर्व विद्यार्थी या संशोधनाची जनसंख्या आहेत.

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

ISSN : 2277 - 4262
Scientific Journal IF:5.744
INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY E-JOURNAL
An International Peer Reviewed, Refereed Journal

प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी सद्यःस्थितीचा अभ्यास

श्री. बाबुराव राजाराम कांबळे
सौ. निर्मलाताई थोपटे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय
व संशोधन केंद्र, भोर, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
मार्गदर्शक
प्रा. डॉ. सौ. नीलिमा तिरवे
प्राचार्य सुभाषअण्णा कुल शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पाटस
सावित्रीबाई फुले पुणे, विद्यापीठ पुणे.

प्रस्तावना :

जीवनात यशस्वी होण्यासाठी शैक्षणिक बुद्धिमत्तेला भावनिक बुद्धिमत्तेची जोड हवी. जीवनाच्या प्रत्येक टप्प्यावर व्यक्तीला स्वतःशी व इतरांशी समायोजन साधावे लागते. भावनेच्या आहारी जावून चुकीचे निर्णय घेतले जातात. भावनेच्या भरात गैरकृत्ये केली जातात. अशा वेळी विद्यार्थ्यांचे स्वतःवरचे नियंत्रण राहत नाही. आत्मनियमनाचा अभाव दिसून येतो. जर स्वतःच्या भाव–भावनांवर योग्य नियंत्रण असेल तर गैरकृत्ये घडणार नाहीत.

संशोधन अभ्यासाचे उद्दिष्ट :

शिरुर तालुक्यातील प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनाच्या सद्य स्थितीचा शोध घेणे.

संशोधन पद्धत :

या संशोधन लेखासाठी हे लहान स्वरुपावर जे संशोधन हाती घेतले जाते त्याची पद्धत सर्वेक्षण आहे.

1) संशोधनाची जनसंख्या :

शिरुर तालुक्यातील प्राथमिक स्तरावरील इयत्ता सातवीचे सर्व विद्यार्थी हे आहे.

2) संशोधनासाठी नमुना निवड :

न्यू इंग्लिश स्कूल, इनामगांव येथील इयत्ता सातवीचे 50 विद्यार्थी होय.

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies,
Online ISSN 2278-8808, SJIF 2019 = 6.380, www.srjis.com
PEER REVIEWED & REFEREED JOURNAL, MAR-APR, 2020, VOL- 7/58

सृजनशील उपक्रमातून विद्यार्थ्यांमधील श्रमप्रतिष्ठा मूल्याचा विकास

प्रा. मुन वैशाली दिनेश
संशोधिका
डॉ. मोहन कांबळे
मार्गदर्शक , आदर्श बहुव्यापी शिक्षण व संशोधन महाविद्यालय एरंडवणा, पुणे – ४

Abstract

प्रस्तुत संशोधनामध्ये ग्रामीण भागातील बी.एड. प्रशिक्षण घेणारे २० प्रशिक्षणार्थ्यांना संशोधिकीने श्रमप्रतिष्ठा या मूल्याविषयी स्व:निर्मित केलेली प्रश्नावली सोडविण्यास दिली. त्यानंतर पाच दिवसांचा उपक्रम राबविला परत तीच प्रश्नावली सोडविण्यास दिली. दोन्ही चाचणीचे मध्यमान, प्रमाणविचलन, टी परिक्षिका या साधनाद्वारे परिणामकारकतेचा अभ्यास केला.

Scholarly Research Journal's is licensed Based on a work at www.srjis.com

प्रस्तावना

आजच्या परिवर्तनशील जगामध्ये परिवर्तनाचा वेग लक्षात घेता पुढील शतकात हा वेग किती वाढेल याची कल्पना करू शकतो. म्हणून सतत नवनवीन परिस्थितीतील आव्हानांना सामर्थ्याने तोंड देवून नव्या समस्या सोडविण्याची गतिमान व लवचिक मानसिक क्षमता विकसित केल्याशिवाय शिक्षणाला मूल्य राहणार नाही आणि एकूणच शिक्षण प्रक्रिया ही व्यक्तीला व समाजाला सामर्थ्यदायी ठरणार नाही यासाठी नव्या सहस्त्रकातील शिक्षक प्रशिक्षणात सृजनशील विचार प्रक्रिया याविषयी शिक्षकांना मार्गदर्शन होणे गरजेचे आहे.

संकल्पना

सृजनशीलता – जे.पी. गिलफोर्डने सृजनशीलता ही एक विशिष्ठ प्रकारची मानसिक क्षमता असून सृजनशील विचार हा बौध्दिक विचार असतो.

मुल्य– NCERT परंपरेला धरून एखाद्याच्या शारीरिक व मानसिक तसेच समाज हिताला आणि समायोजनाला उपयुक्त ठरणारी मार्गदर्शक जीवनतत्त्व म्हणजे मूल्य.

Copyright © 2020, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS
TAL.DAUND,DIST.PUNE

Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies,
Online ISSN 2278-8808, SJIF 2019 = 6.380, www.srjis.com
PEER REVIEWED & REFEREED JOURNAL, MAY-JUNE, 2020, VOL- 7/59

बी.एड. प्रशिक्षणार्थीची मराठी भाषेतील सृजनशीलता वृध्दिगत करण्यासाठी विकसन कार्यक्रमाची निर्मिती व त्याच्या परिणामकारकतेचा अभ्यास

प्रा. मुन वैशाली दिनेश
संशोधिका
डॉ. मोहन कांबळे
मार्गदर्शक , आदर्श बहुव्यापी शिक्षण व संशोधन महाविद्यालय एरंडवणा, पुणे — ४

Abstract

प्रस्तुत संशोधनामध्ये ग्रामीण भागातील बी.एड. प्रशिक्षण घेणारे ४० प्रशिक्षणार्थींना म.बा.कुडंले यांची भाषिक सृजनशीलतेची कसोटी सोडविण्यास दिली. त्यानंतर ५ दिवसांचा कृतिकार्यक्रम राबविला. परत तीच चाचणी सोडविण्यास दिली. दोन्ही चाचणीचे मध्यमान, प्रमाणविचलन, टी परिक्षिका या साधनांद्वारे परिणामकारकतेचा अभ्यास केला.

Scholarly Research Journal's is licensed Based on a work at www.srjis.com

प्रस्तावना (Introducation)

भाषा शक्ती ही मानवाला लाभलेली एक अधिक व विशेष प्रकारची सहज प्रवृत्ती होय. असे म्हटले जाते. या शक्तीच्या सहाय्यानेच मनुष्याने नैसर्गिक अडचणींवर मात करून जीवन संघर्षात विजयी होवून प्रत्येक क्षेत्रात आपला विकास करून घेतला आहे. आपले जीवन सुखी संपन्न व समृध्द करून घेतले आहे. विचारशक्ती, बुध्दिमत्ता, सामाजिकता, सुसंस्कृतपणा इत्यादी त्यांच्या सर्व गुणविशेषांचा आधार त्यांची भाषा शक्ती हाच होय. विद्येप्रमाणेच भाषेनेच मनुष्याला श्रेष्ठत्व या जगामाजी असे म्हटले तर ते मुळीच चुक ठरणार नाही. भाषेमुळेच नवनिर्मिती साध्य होते. दैनंदिन जीवनामध्ये शाळेच्या ठराविक वेळेमध्ये किंवा तासिकांमध्ये नवनिर्मिती करून घेणे शक्य नाही. शाळेमध्ये विद्यार्थ्यांना नवनिर्मितीसाठी निबंधस्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा या स्पर्धांमध्ये भाग घेवून बक्षीसेही मिळवितात. ज्या मुलांनी या स्पर्धेमध्ये भाग घेतला नाही त्यांच्याकडून नवनिर्मिती होत नाही. शाळेमध्ये अपुऱ्या कालावधीत नवनिर्मिती करून घेण्यासाठी विशेष प्रयत्न केले जातातच असे नाही. अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त उपक्रम राबविण्यासाठी व त्यातून नवनिर्मिती होण्यासाठी शिक्षकाची तयारी उदासीन असते. अश्याप्रकारच्या समस्या संशोधिकेला भेडसाविल्या. म्हणून बी. एड. प्रशिक्षणार्थीची भाषिक सृजनशीलता विकसित केली तर विद्यार्थ्यांच्या नवनिर्मितीत भर पडेल.

Copyright © 2020, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION MADHUKARNAGAR-PATAS, TAL.DAUND.DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No** - 9890280232

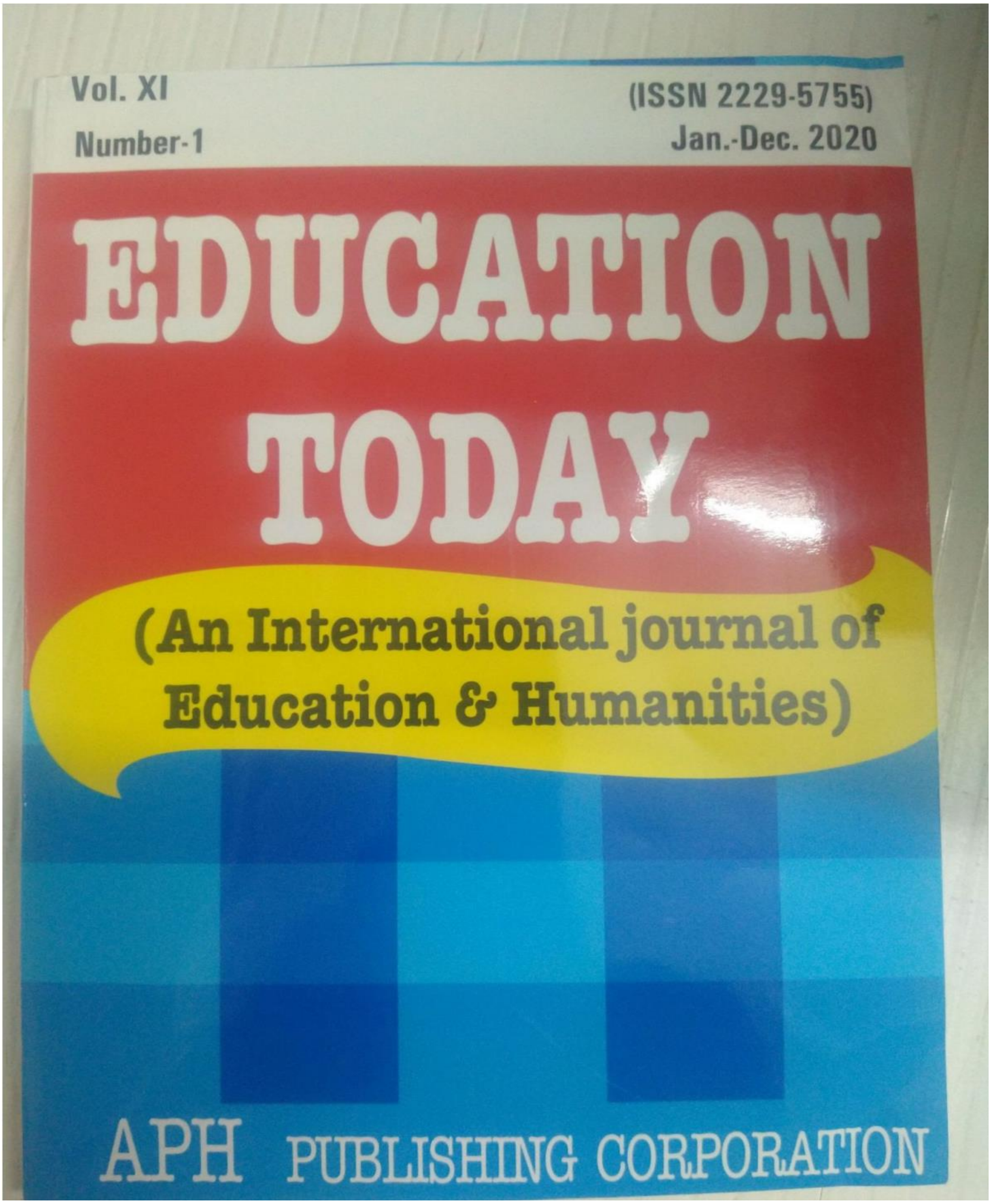

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND,DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,

Subhashanna Kul College of Education

Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219

Savitribai Phule Pune University Pune

ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005

President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No** - 9890280232

ISSN : 2229-5755

EDUCATION TODAY

A Peer Reviewed/Refereed Journal

AN INTERNATIONAL JOURNAL OF EDUCATION & HUMANITIES

Volume XI, Number 1 January-December, 2020

(*Special Issue*)

Chief Editors

Dr. Anita Belapurkar

Principal, H.G.M. Azam College of Education, Pune,

E-mail: prin-bed@azamcampus.org

Vrushali Rokade

Asst. Professor, H.G.M. Azam College of Education, Pune

E-mail: aaryashristi@gmail.com

Co-Editor

S. B. Nangia

A.P.H. Publishing Corporation

4435–36/7, Ansari Road, Darya Ganj,

New Delhi-110002

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION

PRINCIPAL

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION

MADHUKARNAGAR-PATAS,

TAL.DAUND.DIST.PUNE

Action Research & Design Thinking: Implication in Teacher Education 155
Sheela Chacko

International Conference on Connecting Beyond Classroom: Employability Skills for Global Teacher Education 162
Yasmin Attar, Dr. Neelima Thikhe, and Dr. Geeta Shinde

Modern Age Teachers and Innovative Technology in Teaching English Poetry 167
Yousif Khorsheed Saeed

आजन्म शिक्षणाचे साधन - दूर शिक्षण 172
प्रा. सौ. लक्ष्मी विष्णू भंडारे

कार्यात्मक कौशल्याद्वारे सामाजिक वाढीमध्ये शाळा व्यवस्थापन समितीची भूमिका 176
प्रा. सुवर्णा ज्ञानदेव रणपिसे और डॉ. ज्योती बावणे

Guidelines for Contributors 185

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND,DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email-**sakbedpatas@gmail.com **Mob.No -** 9890280232

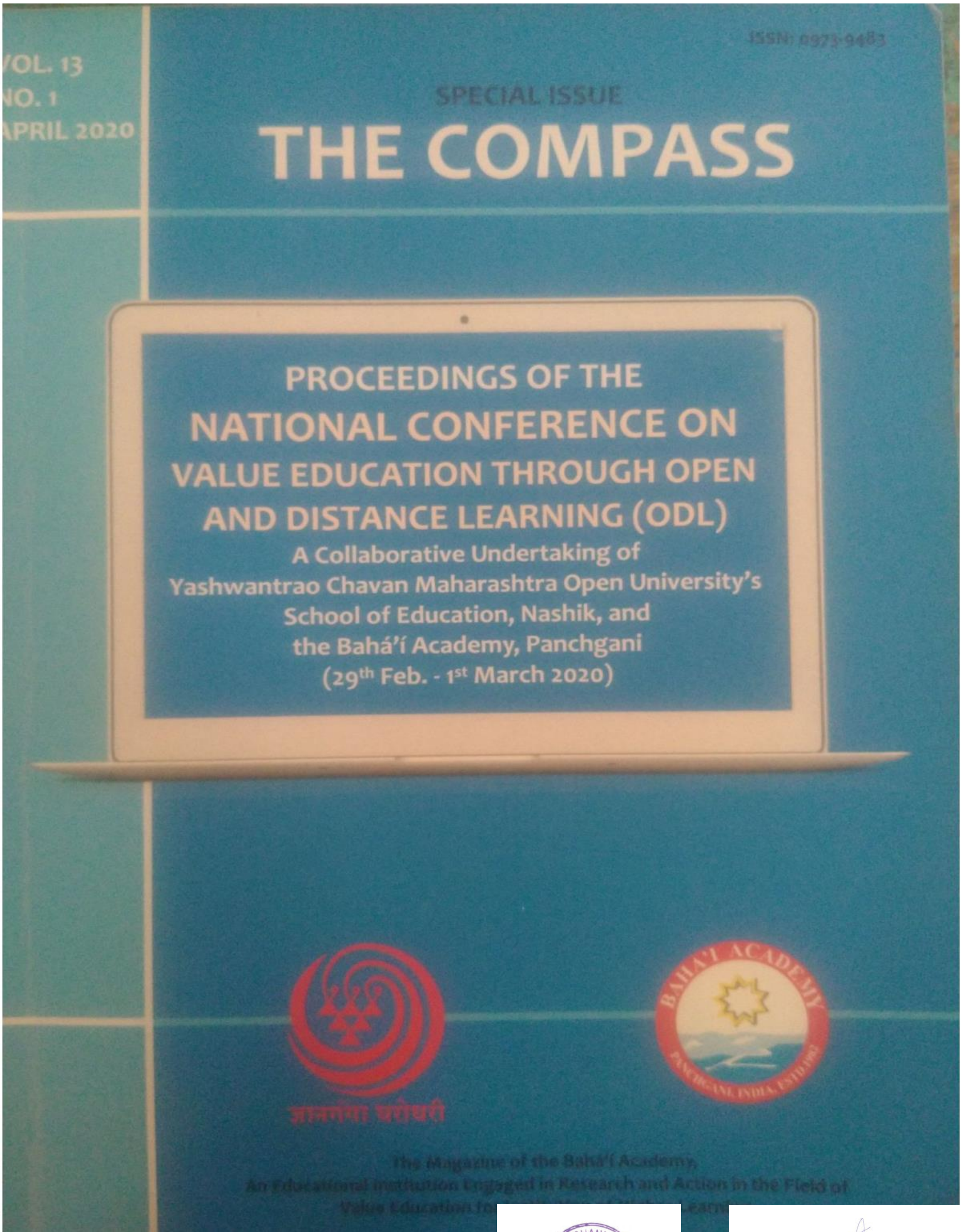

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND,DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No** - 9890280232

ISSN: 0973-9483

THE COMPASS
(Special Issue)

Vol. 13, No. 1, April 2020

ACTIONS AND REFECTIONS:

"Proceedings of the National Conference On Value Education through Open and Distance Learning (ODL)"

Organized by the Bahá'í Academy
(A Recognized Institution of Shivaji University, Kolhapur)
In Association with the School of Education,
Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
29th Feb. – 1st March 2020

The Magazine of the Bahá'í Academy,
An Educational Institution Engaged in Research and Action in the Field of Value Education for Insitutions of Higher Learning

Editors: Lesan Azadi; Dr. Shashi Gaikwad

© **Bahá'í Academy, 2020**

Bahá'í Academy
Shivajinagar, Panchgani- 412805,
Maharashtra, India
www.bahaiacademy.org
thecompass@bahaiacademy.org

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION MADHUKARNAGAR PATAS TAL DAUND DIST PUNE

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Table of Contents

Pg:

Editorial 1

Messages by

- Prof. Dr. M. M. Salunkhe, President, Association of Indian Universities (AIU), New Delhi 3
- Prof. Dr. Russell D'Souza, Director of Education - International Program, UNESCO Chair in Bioethics, Haifa 4

Conference Report 5

Conference Timetable 9

Papers Presented

- Use of Mobile Phones in Teaching-Learning Process 12
  By Dr. Lalita Vartak and Lesan Azadi
- Study of Effectiveness of the Subject, Value Education, Incorporated by Y.C.M.O. University into the B.Ed. Curriculum 22
  By Dr. Kavita Salunke
- Effectiveness of Value-Based Education for Distance Learning Students 29
  By Mr. Sachin J. Sakhare
- Open Distance Learning: The Challenge of Imparting Values Online 36
  By Dr. Vijay Srinath Kanchi and Dr. Sanjay N. Bharambe
- Open and Distance Learning: Every Moment for Self-Transformation 43
  By Madhu Jagadeesh
- Pedagogy for Personal and Community Development: The Experience of the Wilmette Institute 59
  By Dr. Robert H. Stockman and Dr.Chitra Golestani
- Need and Impact of Value Education and Ethical Training for Students through Distance Learning: A Study Among The High School Teachers in Nasik City 67
  By Ms. Borges Floropia Brigida
- A Comparison of the Objectives of Different Open Universities for Providing Facility of Value Education through Distance Learning 80
  By Prof. Ranpise Suvarna Dnyandeo
- Teaching Bioethics via Online Method – Indian Experience 89
  By Russell F. D'Souza, Avinash De Sousa, Sanjay Bedi
- Challenges Faced by Students in Completing Online Courses 94
  By Priti Pandurang Shirke
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या बी.एड विद्यार्थ्यांच्या मूल्यशिक्षण विषयक संकल्पनांच्या धारणा: एक व्यष्टी अभ्यास 101
  By श्री. नवनाथ सुखदेव बोंबले

PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul
Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No -** 9890280232

Critical Analysis of Speeches of Maulana Abul Kalam Azad in the Light of Human Values by Using ODL

Asst. Prof. Yasmin Attar
Research Scholar, HGM Azam College of Education, Pune
And
Guided by
[1] Dr. Neelima Tikhe, and [2] Dr. Geeta Shinde
[1] Ph. D. Guide, Principal, Subhash Annakul College of Education, Madhukarnagar, Patas, Daund
[2] Associate Professor, Department of Education and Extension, Savitribai Phule Pune University, Pune

ABSTRACT

The present research paper tries to revel / identifythe human values from the speeches of Maulana Abul Kalam Azad that he delivered as first education minister of the independent India. His speeches give historical perspective of the educational development of independent India (1947-1958). Here human values comprise of right conduct, truth, peace, love and non-violence. In the age of modernization and westernization, when many unprecedented changes are occurring rapidly leading to the conflict between traditional and new values, it becomes inevitable to bring about compromise between old and new, between science and faith. Rape, murder, theft and communal violence are the buzzing words of the present era. Respect, devotion, obedience, brotherhood and rituals all have lost value in the age of individualism. It is the age in which one's own whims and their fulfilments are considered as the symbol of success. A value is a state of the human mind, a mental disposition, an attitude or an emotionalized state of the mind towards some idea, thing or tradition carrying positive and negative charges within self. Its formation involves a deeper layer of personality. In this research data is collected using ODL from B.A., B.Ed. student. Speeches of Maulana Azad were shared. The students were asked to find out human values from provided speeches and reflection from students were collected and analysed. Findings were discussed. Paper tries to explore human values in speeches of Azad and need of those values in todays system. Value Education works as a bridge for future generation to connect with ancient philosophy of education.

Key Words: Human Value, Right Conduct, Truth, Love, Peace Non-Violence, ODL, B.A., B.Ed. Students

Introduction

In this modern and technical world, a human being has become a technical machine. Money has become the guiding principle for him to start or end up an activity. In the blind race of modernization and westernization we are not aware of being, a human being. Education will lose its significance if it is not able to give vision of life to student. Today, the most prevailing

SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
PRINCIPAL
SUBHASHANNA KUL COLLEGE OF EDUCATION
MADHUKARNAGAR-PATAS,
TAL.DAUND.DIST.PUNE

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No** - 9890280232

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul
Website -www.bhimanyas.org Email-sakbedpatas@gmail.com Mob.No - 9890280232

ISSN : 2277 - 4262
Scientific Journal IF:5.744
INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY E-JOURNAL
An International Peer Reviewed, Refereed Journal

उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनासाठी लघुपट या उपक्रमाची परिणामकारकता अभ्यासणे.

श्री. बाबुराव राजाराम कांबळे
सौ. निर्मलाताई थोपटे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय
व संशोधन केंद्र, भोर, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
मार्गदर्शक
प्रा. डॉ. सौ. नीलिमा तिरवे
सुभाषअण्णा कुल शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पाटस
सावित्रीबाई फुले पुणे, विद्यापीठ पुणे.

प्रस्तावना :

शाळा, महाविद्यालयामध्ये क्रुरपणा विध्वंसवृत्ती, अमानुष मारहाण, आत्मघाती हमला, आत्मक्लेश, एकतर्फी प्रेमातून हत्या इत्यादी समाजस्वास्थ्य विघातक विघातक वृत्ती विद्यार्थ्यांमध्ये वाढू लागल्या आहे. त्यासाठी संशोधकाने एक संशोधन पर उपक्रम करण्याचे ठरविले दृ फलटण तालुक्यातील उच्च माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांची निवड करुन हा उपक्रम राबवून त्याचा अहवाल म्हणून हा लेख लिहीत आहे.

संशोधनाचे उद्दिष्ट :

उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांच्या आत्मनियमनाच्या लघुपट या उपक्रमाची परिणामकारकता उभ्यासणे.

संशोधनाची पद्धत :

या संशोधन लेखासाठी हे लहान स्वरुपावर जे संशोधन हाती घेतले आहे त्याची पद्धत प्रायोगिक आहे.

संशोधन जनसंख्या :

फलटण तालुक्यातील उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता अकरावी चे सर्व विद्यार्थी या संशोधनाची जनसंख्या आहेत.

Bhima Shaikshanik Nyas,

Subhashanna Kul College of Education

Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219

Savitribai Phule Pune University Pune

ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005

President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No -** 9890280232

ISSN 2277 - 5730

AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

Volume - XI Issue - II April - June - 2022

MARATHI PART - II / HINDI

Peer Reviewed Refereed and UGC Listed Journal

Journal No. 40776

IMPACT FACTOR / INDEXING
2020 - 6.306
www.sjifactor.com

❖ EDITOR ❖

Asst. Prof. Vinay Shankarrao Hatole
M.Sc (Maths), M.B.A. (Mktg.), M.B.A. (H.R.),
M.Drama (Acting), M.Drama (Prod. & Dir.), M.Ed.

❖ PUBLISHED BY ❖

Ajanta Prakashan
Aurangabad. (M.S.)

मुख्याध्यापक
कै. मारुतराव विठोबा भाग

VOLUME - XI, ISSUE - II - APRIL - JUNE - 2022
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.306 (www.sjifactor.com)

CONTENTS OF MARATHI PART - II

अ.क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
११	प्राथमिक शाळांतील आदिवासी समाजाच्या मुलांच्या पालकांची सामाजिक व आर्थिक स्थितीचा विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक विकासावर होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास **प्रा. ईश्वर सिताराम बोरसे**	५७-६२
१२	भारतातील विविध शैक्षणिक आयोगांनी केलेल्या शिफारशींचा आजच्या संदर्भात चिकित्सक अभ्यास **डॉ. तुषार मधुकर माळी**	६३-६९
१३	महिला शिक्षण व्यवस्थेतील विकास **आशा पांडुरंग रोडगे**	७०-७४
१४	व्यायामाचे जीवनातील महत्त्व : एक अभ्यास **Prof. Ashtekar Nitin Vasantrao**	७५-७९
१५	ताणाचे व्यवस्थापण **प्रा. दिपक रामचंद्र चाटे**	८०-८५
१६	भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यात जहालमतवादी राजकीय युगाचा उदय **प्राचार्य डॉ. सुभाष गवई** **दिगांबर पंढरी मिसाळ**	८६-९०
१७	गुप्त घराण्याचा इतिहास **श्री माधव शाहूराव ढाकणे**	९१-९२
१८	विकासाचे आर्थिक क्षेत्र **सुदर्शन माणिकराव लोहार**	९३-१००
१९	स्त्री शिक्षण पद्धतीतील बदल **प्राचार्य डॉ. नीलिमा नारायण तिखे**	१०१-१०४

मुख्याध्यापक
कै. मारुतराव विठोबा भागवत
माध्य. व उच्च माध्यमिक विद्यालय
पाटस, ता. दौंड, जि. पुणे

Bhima Shaikshanik Nyas,
Subhashanna Kul College of Education
Madhukarnagar Patas,Tal- Daund,Dist Pune,412219
Savitribai Phule Pune University Pune
ID NO -PU/PN/B.Ed/223/2005
President - Adv.Rahul Subhasharao Kul

Website -www.bhimanyas.org **Email**-sakbedpatas@gmail.com **Mob.No** - 9890280232

Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language,
Online ISSN 2348-3083, SJ IMPACT FACTOR 2021: 7.278, www.srjis.com
PEER REVIEWED & REFEREED JOURNAL, FEB-MAR, 2023, VOL-11/56

बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम २००९ संदर्भात पुणे शहरातील मराठी माध्यमांच्या शाळांनी केलेल्या अंमलबजावणीचा अभ्यास

सौ. तिखे निलिमा नारायण[१] , Ph.D. & सौ. नीता यशवंत चिंचोलीकर[२]

[१]*सुभाषअण्णा कुल ऑफ एज्युकेशन, मधुकर नगर, पाटस, ता. दौंड, जि. पुणे.*

[२]*सहशिक्षिका, खडकी कॅन्टोन्मेंट बोर्डाची, जिजामाता प्राथमिक शाळा, खडकी, पुणे ३.*

Paper Received On: 18 MAR 2023
Peer Reviewed On: 31 MAR 2023
Published On: 1 APRIL 2023

Abstract

''बालकांच्या मोफत सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम २००९'' हा कायदा संपूर्ण देशभर (जम्मू आणि काश्मीर वगळून) दि. १ एप्रिल २०१० पासून लागू झाला. ८६ व्या घटना दुरूस्तीनुसार राज्य घटनेमध्ये २१ (क) या शिक्षण हक्क कलमांचा समावेश करण्यात आला. या अधिनियमांच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र शासनाने बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क नियम २०११ ही नियमावली तयार केली. या अधिनियमात केंद्रशासन, राज्यशासन, स्थानिक, प्राधिकरण शाळा व्यवस्थापन समिती, पालक, शिक्षक व मुख्याध्यापक इ. घटकांच्या जबाबदाऱ्या नमूद करण्यात आल्या. या सर्वांनी आपापल्या जबाबदाऱ्या कोणत्या आहेत? याची माहिती घेतली व कायद्यांचा अभ्यास करून अंमलबजावणीस सुरूवात केली.

मुख्य संकल्पना : *बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम २००९ अंमलबजावणीचा अभ्यास.*

CC BY *Scholarly Research Journal's is licensed Based on a work at www.srjis.com*

प्रस्तावना:

''बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम २००९'' या कायद्याचा समग्र विचार केल्यानंतर त्यात अनेक मुद्यांचा समावेश आहे. या क्षेत्रात काम करणारे विद्यार्थी, शिक्षक, पालक व शिक्षण विभागातील क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांच्या नेहमी दैनंदिन कामाशी निगडीत असणाऱ्या मुद्यांविषयी परिचित स्वरूपात हा कायदा त्यांच्यासमोर आल्यावर त्यांनी त्याची अमंलबजावणी कशी केली ? आणि या कायद्यांमुळे काही बंधने निर्माण झाली आहेत का ? ती यशस्वीपणे पूर्ण होण्यासाठी शाळांनी या कायद्यांची अमंलबजावणी करण्यासाठी कोणते परिवर्तन घडवून आणले ? हे समजण्यासाठी या विषयावर संशोधन केले आहे.

Copyright © 2023, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language